

Η χρήση του χρώματος στην Αρχιτεκτονική

Η χρήση του **χρώματος** στην Αρχιτεκτονική

Ανέκαθεν το χρώμα στην ιστορία της αρχιτεκτονικής ήταν παρόν και ένα σημαντικό στοιχείο στην μορφή του κτίσματος αλλά και γενικότερα στην εικόνα της πόλης. Ειδικά στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική πολλών λαών η πολυχρωμία κυριαρχούσε, με χρώματα που συνήθως προέρχονται ειδικά από το φυσικό περιβάλλον της κάθε περιοχής. Πράγματι στο παρελθόν η χρωματική ελευθερία του ανθρώπου ήταν μεγαλύτερη και έχει διατηρηθεί μέχρι σήμερα μάλλον αλλοιωμένη μέσα στην εικόνα των παραδοσιακών οικισμών.

Στην Ελλάδα παρόλη τη χρωματική παράδοση της απόμακρης αρχαιότητας αλλά και τη χρωματικά ενδιαφέρουσα παλέτα των παραδοσιακών οικισμών, όπως π.χ. στα Δωδεκάνησα, και στην νεότερη περίοδο το χρώμα κρίνεται περισσότερο ως αρνητικό και καθοδηγείται ο χρωματισμός ακόμα και με διατάγματα σε λύσεις πιο μονοχρωματικές, όπως η κυριαρχία του λευκού και του μπλε στην νησιωτική περιοχή.

Μια φοβία του χρώματος θα κυριαρχήσει μέχρι και σήμερα μέσα στην σύγχρονη πόλη με την πλειοψηφία των επιλογών να κινείται σε συγκεκριμένες κατηγορίες χρωματισμών συνήθως ήπιων. Οι επηρεασμοί από την διεθνή μοντέρνα αρχιτεκτονική θα αρχίζουν να επηρεάζουν θετικά στη χρήση των χρωμάτων την ελληνική αρχιτεκτονική, αν και στην μοντερνιστική περίοδο το λευκό κυριαρχεί.

Σήμερα είναι γεγονός ότι η παρουσία σημαντικών αρχιτεκτονημάτων αλλά και η επαναφορά της πολυχρωμίας στην σύγχρονη διεθνή αρχιτεκτονική αρχίζουν να αλλάζουν και να επηρεάζουν διαρκώς την άποψη για το χρωματισμό των κτιρίων .

Το χρώμα στην αρχιτεκτονική του Μοντερνισμού

Σημαντικό ρόλο έχει παίξει στην εικόνα της σύγχρονης πόλης και ο τρόπος που το μοντέρνο κίνημα χρησιμοποίησε το χρώμα. Ο τρόπος δεν είναι απλά διακοσμητικός αλλά πιο δομικός και ουσιαστικός, το χρώμα περιγράφει πλέον τους όγκους ακόμα και διαφορετικές λειτουργίες αλλά και κινήσεις μέσα στο χώρο του κτιρίου και αναδεικνύει το κτίσμα.

Στο μοντέρνο κίνημα η χρήση του χρώματος δεν είναι δεδομένη, η άποψη ότι το χρώμα ουσιαστικά λειτουργεί ως διακόσμηση και δεν το χρειάζεται το σύγχρονο κτίσμα είναι διαδεδομένη. Την άποψη αυτή μαρτυρούν τα κτίρια αλλά και τα κείμενα του **Adolf Loos** που δίνουν περισσότερη σημασία στην γεωμετρική ογκοπλασία και θεωρούν ότι το χρώμα στο κτίσμα είναι ένα διακοσμητικό στοιχείο εντελώς περιττό. Μια θέση που θα μπορούσε να γίνει κατανοητή στα πρώτα χρόνια του Μοντέρνου κινήματος που έψαχνε την ταυτότητά του και επιζητούσε μορφές ουσιαστικές και απομακρυσμένες από κάθε τι περιττό και διακοσμητικό.

Η επιλογή του λευκού χρώματος θα διατηρηθεί μέχρι σήμερα με χαρακτηριστικότερο το έργο του Αμερικάνου αρχιτέκτονα **Richard Meier**. (Εικ. 1)

Ο **Le Corbusier** αν και ακολουθεί τη λογική των λευκών κτιρίων εξωτερικά, σε αρκετά κτίρια θα εισαγάγει την πολυχρωμία σημειακά, στο λευκό ή από εμφανές μπeton κτίριο αλλά και την έντονη χρήση των χρωμάτων στον εσωτερικό χώρο (Εικ. 2). Η ενασχόλησή του με τη ζωγραφική θα λειτουργήσει απελευθερωτικά και θα αποτυπωθεί σε

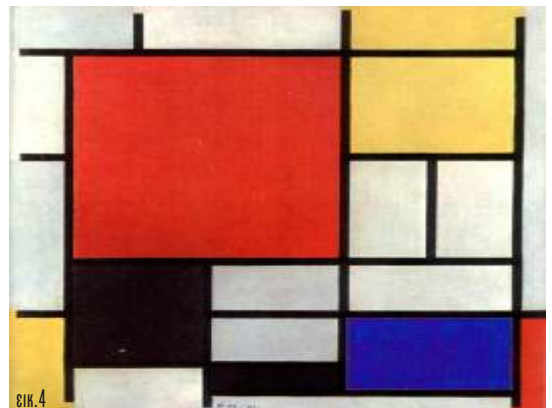

αρκετά έργα του. Χαρακτηριστικό του προβληματισμού του σχετικά με το χρώμα είναι η δημιουργία δύο παλετών χρωμάτων που κυκλοφορούν μέχρι και σήμερα με το

τίτλο polychromie Le Corbusier. Η πρώτη παλέτα κυκλοφόρησε το 1931 και περιλαμβάνει συλλογή από 43 χρώματα ενώ η δεύτερη το 1959 και πρόκειται για μια συλλογή είκοσι χρωμάτων πιο δυναμικών. (Εικ. 3)

Μια άλλη περίπτωση που έχει να κάνει με τη χρήση του χρώματος αφορά την Ολλανδική ομάδα **De Stijl**, πρόκειται για ένα κίνημα καλλιτεχνών και αρχιτεκτόνων που θα προτείνουν την καθαρή γεωμετρικότητα στην αρχιτεκτονική αλλά και τη χρήση των βασικών χρωμάτων σύμφωνα με τη ζωγραφική του **Piet Mondrian** (Εικ. 4).

Ο πιο γνωστός δημιουργός είναι ο **Gertrit Rietveld** (Εικ. 5) που θα σχεδιάσει και θα υλοποιήσει το 1924 ένα από τα πιο σημαντικά έργα της σύγχρονης αρχιτεκτονικής την κατοικία **Schroeder Schroeder** στην

Ουτρέχτη. Οι προτάσεις του Theo van Doesburg, παρουσιάζουν μια νέα μεθοδολογία στο χρωματισμό επιφανειών, δημιουργώντας χρωματικά πάνελ αντί για χρωματισμένους όγκους. (εικ.6)

Οι πρωτοπόροι όπως ο Le Corbusier και η ομάδα De Stijl θα επηρεάσουν πολλούς αρχιτέκτονες σε ότι αφορά το χρώμα και αυτό είναι φανερό στη σημερινή αρχιτεκτονική.

Μία διαφορετική χρήση του χρώματος είχαμε από το αρχιτεκτονικό κίνημα της Μεταμοντέρνας αρχιτεκτονικής, που ήταν απάντηση και κριτική ενάντια στην αυστηρότητα του μοντερνισμού και έφερε μια περίοδο με μεγάλη πολυχρωμία. Στη μεταμοντέρνα αυτή περίοδο που δεν είχε μεγάλη χρονική διάρκεια, το χρώμα λειτουργεί με διακοσμητικό τρόπο.

Από την παράδοση στη σύγχρονη αρχιτεκτονική. Η περίπτωση του Μεξικού

Ο Μεξικανός αρχιτέκτονας **Luis Baragan** θα γίνει διάσημος από το χρωματικό επηρεασμό από την Μεξικανική παράδοση και την εφαρμογή σε κτίρια με καθαρά μοντέρνα μορφολογία. Αποτέλεσμα μια σειρά κτίσματα, ουσιαστική σπουδή στο χρώμα που αναδεικνύει το μοντέρνο λεξιλόγιο της αρχιτεκτονικής του και παράγει χώρους με ιδιαίτερη ατμόσφαιρα. (εικ.7)

Το χρώμα στην ελληνική αρχιτεκτονική

Αν αναρωτηθούμε για το χρώμα στην ελληνική αρχιτεκτονική, σίγουρα θα προσεγγίσουμε εικόνες από την παραδοσιακή αρχιτεκτονική όπου το χρώμα σε αρκετές περιοχές ήταν πλούσιο αλλά με το πέρασμα των χρόνων, χάθηκε. Είναι χαρακτηριστική η πορεία προς τη μονοχρωμία όπως αναφέραμε και στην αρχή του κειμένου.

Ένας αρχιτέκτονας που προσπάθησε να προτείνει ένα καθαρά ελληνικό χρώμα στην σύγχρονη αρχιτεκτονική είναι ο **Άρης Κωνσταντινίδης** (εικ.8). Ο Κωνσταντινίδης με σπουδές στο Πολυτεχνείο του Μονάχου θα φέρει την ελληνική πρόταση για την Μοντέρνα αρχιτεκτονική μέσα από την απλότητα της μορφής και τη χρήση των ελληνικών χρωμάτων έτσι ώστε το κτίσμα να είναι κομμάτι του τοπίου. Χρώματα που προτείνει είναι το χοντρόκοκκινο, η ώχρα, το λουλακί, το πράσινο-λαδί, το κόκκινο και τα συνδυάζει με τα φυσικά χρώματα της πέτρας ή το γκριζωπό του εμφανούς σκυροδέματος.

Η αρχιτεκτονική του Άρη Κωνσταντινίδη δεν είχε την αποδοχή τόσο στα δημόσια κτίρια όσο και στα ιδιωτικά, η απογοήτευσή του στα τελευταία χρόνια της ζωής του αποτυπώνεται στην συνέντευξη που είχε δώσει στο Κ. Θέμελη και κυκλοφόρησε σε βιβλίο με τον τίτλο ο Λόγος του Πρωτομάστορα.

Σε αυτό το κείμενο διαβάζουμε: «Μόλις τελειώνα κάθε τι που έχτιζα και έφευγα, το αλλάζανε. Μ' αφήναν να το κάνω, διότι είχα και τον τρόπο να επιμένω, αλλά μετά το αλλάζανε. Τα "Ξενία" που έχω χτίσει, αγνώριστα. Τα 'χουν αλλάξει. Στα χρώματα, στα έπιπλα, σε όλα. Ή τα σπίτια. Αγνώριστα. Κι αρχίζω κι εγώ να λέω τότε "προς τι";»

Αυτό το κείμενο μαρτυρά την δυσκολία να γίνει αποδεκτή όχι μόνο η σύγχρονη αρχιτεκτονική μορφή αλλά και η πολυχρωμία ακόμα και αυτή η τόσο μετρημένη και γνώριμη χρωματική παλέτα του Κωνσταντινίδη.

Η διαρκής κυριαρχία της εργολαβικής κατασκευής θα αλλοιώσει το τοπίο και όσο αφορά το χρώμα θα κυριαρχήσει ακόμα και στις σημερινές κατασκευές η ευκολία του μπεζ και του λευκού δημιουργώντας και ένα κοινό που έχει πια συνηθίσει και έχει αποδεχτεί την περιορισμένη αυτή χρωματική γκάμα.

Μέσα όμως από την πορεία πολλών αρχιτεκτόνων που έχουν το χρώμα ουσιαστικό στοιχείο της δομής του κτίσματος όπως ο Δ. και η Σ. Αντωννάκη, ο Γ. και η Ε. Μανέτα αλλά και η επαναφορά του χρώματος και στην διεθνή αρχιτεκτονική θα δημιουργήσουν μια νέα άποψη και αντίληψη για το χρώμα στην πόλη, πιο φιλελεύθερη και πολυχρωματική.

Οι σύγχρονοι επηρεασμοί

Αν οι μοντέρνοι αρχιτέκτονες χρησιμοποίησαν το χρώμα σα στοιχείο που ακολουθούσε τη γεωμετρική σύνθεση του κτίσματος, σήμερα στη σύγχρονη αρχιτεκτονική το χρώμα επανέρχεται χωρίς τους απαγορευτικούς κανόνες του μοντέρνου κινήματος με αρκετά διαφορετική λογική. Το χρώμα εισβάλλει, επενδύει το κτίριο σε διάφορες μορφές όχι μόνο σαν την παραδοσιακή βαφή στο σοβά ή στο μπετό αλλά και σα χρωματιστό γυαλί ή βαμμένο πάνελ αλουμινίου.

Χαρακτηριστικό και αρκετά ενδιαφέρον παράδειγμα είναι το έργο των αρχιτεκτόνων **Sauerbruch & Hutton** που αναφέρουν χαρακτηριστικά ότι το χρώμα το χρησιμοποιούν σαν ένα τούβλο που δομεί την όψη του κτίσματος. Οι αρχιτέκτονες χρησιμοποιώντας και το Φυσικό Σύστημα Χρωμάτων (NCS) δημιουργούν όψεις κτιρίων με συνεχείς χρωματικές διακυμάνσεις.(εικ.9)

Χαρακτηριστικό δείγμα της δουλειάς τους είναι το Μουσείο Brandhorst στο Μόναχο όπου το κτίριο επενδύεται από δυο επιδερμίδες, εσωτερικά από φύλλα διάτρητης χρωματιστής λαμαρίνας και εξωτερικά από μια επένδυση που αποτελείται από μια κατασκευή 36.000 κεραμικών ράβδων, χρωματισμένων σε διαφορετικές αποχρώσεις. Όπως αναφέρουν και οι αρχιτέκτονες σημαντική βοήθεια για την υλοποίηση αυτής της ιδέας είχαν από το σύστημα NCS.

Ένα στοιχείο από τη δουλειά αυτή είναι πως η πρόσδος στη δημιουργία αποχρώσεων, μέσα από οργανωμένα συστήματα χρωματισμού, μπορεί να λειτουργήσει σα βασική ιδέα στη χρωματική επιλογή ενός κτιρίου.

Η σύγχρονη τεχνολογία των χρωμάτων

Η περίπτωση των Sauerbruch & Hutton είναι ένα σημαντικό παράδειγμα μιας αρκετά νεωτερικής λογικής στην χρήση του χρώματος σε ένα κτίριο. Το σημαντικό είναι ότι τα οργανωμένα συστήματα συμβάλλουν καταλυτικά στην αρχιτεκτονική διαμόρφωση της όψης του κτιρίου, ενώ το σύγχρονο χρώμα ποιοτικά βρίσκεται σε αρκετά υψηλό επίπεδο και ειδικά στις Ελληνικές κλιματολογικές συνθήκες, δοκιμάζεται όσο αφορά τη σταθερότητα στο χρόνο, που είναι το βασικότερο στοιχείο για μια χρωματική επιλογή.

Σήμερα η Vitex, η μεγαλύτερη Ελληνική βιομηχανία χρωμάτων προσφέρει χρωματικές προτάσεις μέσα από τις δύο βεντάλιες της, συγκεκριμένα την **Vitex, NCS Colorfull System** (1950 αποχρώσεις) και τη **Vitex, the Colorfull Collection** (660 αποχρώσεις). Αξίζει να αναφέρουμε ότι για εξωτερικές επιφάνειες, η χρησιμοποίηση ανόργανων χρωστικών δίνει αποχρώσεις αναλλοίωτες στο πέρασμα του χρόνου, γιατί η δημιουργική χρωματική επιλογή της αρχιτεκτονικής μελέτης πρέπει και οφείλει να διατηρηθεί.

Επιμέλεια κειμένου:
Σωτήρης Κολυδάς
Αρχιτέκτων Μηχανικός Ε.Μ.Π
Σύμβουλος Αρχιτέκτων, **VITEX**

εικ.9

NC-320 Λάβα

Color News

around the world

Mercabarna flower Market, Βαρκελώνη, Ισπανία

Πρόκειται για ένα Market για λουλούδια και σχετικά αξεσουάρ επιφάνειας 4000 m² που σχεδιάστηκε από το αρχιτεκτονικό γραφείο WMA - Willy Müller Architects. Το ενδιαφέρον στοιχείο του κτιρίου είναι η σχεδιαστική διαχείριση της στέγης που ακολουθεί τη λογική του folding, αλλά και η χρήση του χρώματος στα κατακόρυφα στοιχεία που έρχονται σε αντίθεση με τους γκρι τόνους της επικάλυψης, κατασκευασμένης από zinc σε παράλληλες λωρίδες διαφορετικών κατευθύνσεων.

Scala, Wuppertal, Γερμανία

Πρόκειται για το έργο του εικαστικού καλλιτέχνη Horst Glaesker με τον τίτλο scala, η παρέμβασή του είναι η βαφή με ακρυλικό χρώμα των 112 σκαλοπατιών της Holsteiner Stairs στο Wuppertal. Το έργο συμπληρώνεται με τη γραφή σε κάθε σκαλοπάτι λέξεων αναφορικά με τις ανθρώπινες σχέσεις.

Sugamo Shinkin Bank, Tokiwadai, Tokyo, Ιαπωνία

Η αρχιτέκτων Emmanuelle Moureaux ζει και εργάζεται στην Ιαπωνία. Στη δουλειά της, χαρακτηριστικό στοιχείο είναι η χρήση της πολυχρωμίας που την εφαρμόζει σημειακά, τόσο στην όψη του κτιρίου όσο και στους εσωτερικούς χώρους. Πρόσφατα ολοκλήρωσε το κτίριο των γραφείων της Τράπεζας Shinkin Bank στην περιοχή Tokiwadai του Τόκυο, όπου δημιουργεί μια ενδιαφέρουσα σύνθεση στην όψη του κτιρίου που περιέχει μια ιδιαίτερη χρωματική επεξεργασία των ανοιγμάτων.

